

Benchmark jaarverslagen 2007

De meetbaarheid van de verantwoording vergeleken

juli 2008

R a

Rekenkamer Amsterdam Centrum

R a

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

R Z

Rekenkamer Zaanstad

Benchmark jaarverslagen 2007

De meetbaarheid van de verantwoording vergeleken

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding voor onderzoek jaarverslagen	9
1.2 Onderzoek jaarverslagen en BBV	9
2 Aanpak van het onderzoek	11
2.1 Onderzoeksvragen	11
2.2 Doel en inhoud benchmark	11
3 Twee programma's onderzocht	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Programma 'Veiligheid'	13
3.3 Programma 'Milieu'	22
Bijlage 1 Lijst van onderzochte programma's	31
Bijlage 2 Opzet van de quick scan onderzoeken	33
Bijlage 3 Totaaloverzicht van de scores	37
Bijlage 4 Achtergrond beoordelingskader BBV	41

Samenvatting

Aanpak

In de periode van half maart tot begin juni 2008 beoordeelde de rekenkamer de jaarstukken 2007 van 9 Amsterdamse stadsdelen en van de gemeente Zaanstad op de volgende aspecten:

- *consistentie* en *meetbaarheid* van de doelstellingen in de programmabegroting 2007;
- *verantwoording over resultaten en activiteiten* en *adequate toelichting* van de verschillen tussen bereikte en beoogde resultaten;
- *verifieerbaarheid* en *betrouwbaarheid* van kwantitatieve gegevens over bereikte resultaten.

Voor 9 stadsdelen en de gemeente Zaanstad bracht de rekenkamer via een zogenaamde quick scan een afzonderlijk rapport uit, waarin de bevindingen, conclusies en aanbevelingen voor de betreffende overheid zijn opgenomen. De 9 aangesloten stadsdelen zijn: Bos en Lommer, Centrum, de Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oud-West, Slotervaart, Westerpark, Zeeburg, ZuiderAmstel¹. In deze benchmark zet de rekenkamer de resultaten van de 10 afzonderlijke onderzoeken op een rij en presenteert zij een aantal 'best practices' die ze heeft aangetroffen.

De onderzoeksvragen waren de volgende:

1. Zijn de doelstellingen in de programmabegroting 2007 *consistent* en *meetbaar* geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?
2. Geeft het dagelijks bestuur in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 *adequaat toegelicht* (artikel 25.2 van het BBV)?
3. Zijn de doelstellingen in het jaarverslag voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag *verifieerbaar* en *betrouwbaar*?

In de quick scans beantwoordde de rekenkamer de drie onderzoeksvragen voor twee programma's uit de jaarverslagen 2007: de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu' (soms hebben de programma's over deze beleidsterreinen in de programmabegrotingen en jaarverslagen een andere titel, zie bijlage 1). Door bij alle stadsdelen en de gemeente Zaanstad dezelfde programma's te beoordelen, is het mogelijk om - evenals vorig jaar - een benchmark uit te voeren naar de kwaliteit van het jaarverslag over 2007.

¹ De jaarstukken van de 5 stadsdelen die niet zijn aangesloten, te weten Amsterdam-Noord, Oost-Watergraafsmeer, Oud-Zuid, Zuidoost en Osdorp, zijn niet in het onderzoek betrokken.

De uitkomsten van de quick scans naar de jaarstukken 2007 zijn in onderstaande tabellen samengevat. De cijfers in de tabellen geven aan hoeveel van de onderzochte programma's een oordeel hebben van respectievelijk onvoldoende (score 0 - 1,2), matig (score 1,3 - 1,8), voldoende (score 1,9 - 2,3) en goed (score 2,4 - 3,0).

Programma 'Veiligheid'

Tabel 1.1 - De 9 stadsdelen en Zaanstad beoordeeld op de drie aspecten voor het programma 'Veiligheid'

Beoordeelde aspecten	Aantallen overheden				
	Onvol- doende	Matig	Vol- doende	Goed	Totaal
1. Consistentie en meetbaarheid van de doelstellingen in de programmabegroting 2007	1	4	4	1	10
2. Verantwoording over resultaten en activiteiten en adequate toelichting van de verschillen tussen beoogde en bereikte resultaten	1	5	4	0	10
3. Verifieerbaarheid en betrouwbaarheid van kwantitatieve gegevens over bereikte resultaten	0	5	3	2	10
Eindoordeel programma 'Veiligheid'	1	3	6	0	10

Uit de tabel blijkt dat de lokale overheden bij het programma 'Veiligheid' overwegend 'matig' en 'voldoende' hebben gescoord. Alleen stadsdeel Bos en Lommer heeft bij de eerste vraag over de consistentie en meetbaarheid van de doelstellingen in de programmabegroting 'goed' gescoord. Op de aspecten *verifieerbaarheid* en *betrouwbaarheid* van de kwantitatieve gegevens is door 2 stadsdelen (Bos en Lommer en ZuiderAmstel) 'goed' gescoord. Het stadsdeel Oud-West scoorde bij 2 aspecten 'onvoldoende'.

Programma ‘Milieu’

Tabel 1.2 - De 9 stadsdelen en Zaanstad beoordeeld op de drie aspecten voor het programma ‘Milieu’

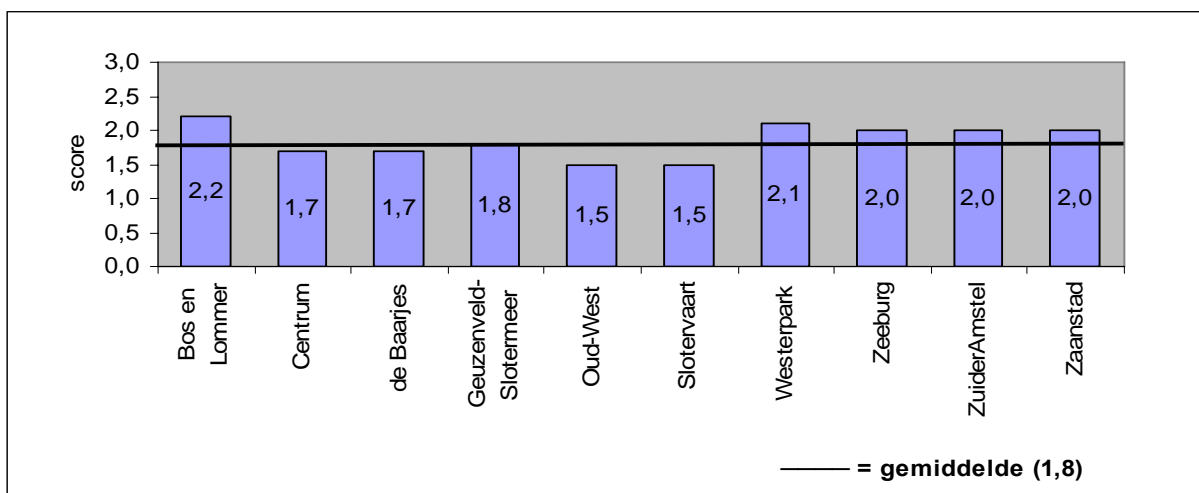
Beoordeelde aspecten	Aantallen overheden				
	Onvol- doende	Matig	Vol- doende	Goed	Totaal
1. Consistentie en meetbaarheid van de doelstellingen in de programmabegroting 2007	0	5	5	0	10
2. Verantwoording over resultaten en activiteiten en adequate toelichting van de verschillen tussen beoogde en bereikte resultaten	1	3	5	1	10
3. Verifieerbaarheid en betrouwbaarheid van kwantitatieve gegevens over bereikte resultaten	0	4	6	0	10
Eindoordeel programma ‘Milieu’	0	4	6	0	10

Voor het programma ‘Milieu’ geldt dat 6 van de 10 overheden een ‘voldoende’ hebben gescoord. Op het tweede aspect scoort stadsdeel Westerpark ‘goed’ en stadsdeel ZuiderAmstel ‘onvoldoende’.

Algemeen oordeel

Op de hoofdvraag van het onderzoek *of de raden zich op basis van de jaarverslagen een oordeel kunnen vormen over de doeltreffendheid van het gevoerde beleid*, komt de rekenkamer tot de conclusie dat dit voor de onderzochte overheden gemiddeld ‘matig’ tot ‘voldoende’ het geval is.

Figuur 1 - Gemiddelde score programma’s ‘Veiligheid’ en ‘Milieu’

Een score van 1,9 of hoger is door de rekenkamer aangemerkt als voldoende. Vier van de 9 onderzochte stadsdelen (Bos en Lommer, Westerpark, Zeeburg, ZuiderAmstel) en de gemeente Zaanstad voldoen hieraan. De rekenkamer is van mening dat bij alle onderzochte overheden de verantwoording over het gevoerde beleid op onderdelen nog verbetering behoeft.

Op basis van het onderzoek doet de rekenkamer voor alle overheden nog de volgende overkoepelende aanbevelingen.

1. De rekenkamer adviseert in de programmabegroting en in het jaarverslag de doelstellingen, indicatoren en activiteiten in logische samenhang te presenteren. Zo wordt duidelijk wat het stadsdeel of de gemeente wil bereiken en wat het daarvoor gaat doen, respectievelijk wat er is bereikt en wat zij daarvoor heeft gedaan.
2. Om de meetbaarheid van doelstellingen te vergroten beveelt de rekenkamer aan om deze waar mogelijk te voorzien van referentiegegevens en streefwaarden. Referentiegegevens (nulmeting, huidige stand van zaken) zijn van groot belang, omdat daarmee de streefwaarden (en de ambitie) in perspectief geplaatst worden.
3. De rekenkamer adviseert om in het jaarverslag *actuele* realisatiegegevens op te nemen over de effecten en de uitgevoerde activiteiten. Met de gegevensverstrekkers zullen afspraken moeten worden gemaakt over dat zij de gegevens tijdig opleveren, opdat ze in de jaarverslagen kunnen worden opgenomen.
4. De rekenkamer beveelt aan om in het jaarrekeningdossier de onderbouwing van de realisatiegegevens (bijvoorbeeld via een op de administratie aansluitende specificatie) op te nemen, opdat deze gegevens achteraf eenvoudig verifieerbaar en controleerbaar zijn.
5. De rekenkamer adviseert verder om in het jaarverslag meer aandacht te besteden aan de *oorzaken* waarom de realisatiegegevens afwijken van de streefwaarden in de programmabegroting. Deze informatie biedt de raad de mogelijkheid om te beoordelen of het beleid moet worden aangepast.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor onderzoek jaarverslagen

De bevoegdheden van raad en dagelijks bestuur/B&W zijn door de dualisering van het lokale bestuur in 2002 scherper afgebakend: de raad stelt kaders en controleert, het dagelijks bestuur bestuurt, voert uit en legt verantwoording af.

Voor de ‘planning- en controlcyclus’ betekent deze taakverdeling concreet het volgende:

- De raad stelt in de *programmabegroting* voor een bepaald jaar de kaders vast voor beleid en financiën.
- Vervolgens voert het dagelijks bestuur/B&W in dat jaar het beleid uit binnen deze kaders.
- In het *jaarverslag* legt het dagelijks bestuur/B&W inhoudelijk verantwoording af aan de raad over de realisatie van de beleidsvoornemens uit de programmabegroting. De *jaarrekening* laat de financiële consequenties van het gevoerde beleid zien.
- De raad beoordeelt op basis van de jaarstukken of het dagelijks bestuur/B&W zijn werk binnen de kaders van de programmabegroting heeft gedaan. Indien de raad niet tevreden is over de kwaliteit van de verantwoording of de behaalde resultaten kan zij het dagelijks bestuur/B&W daarop aanspreken.

Uitsluitend op basis van transparante bestuurlijke informatie is kaderstelling, verantwoording en controle van beleid mogelijk. Elementen van transparantie zijn onder meer consistentie, meetbaarheid, betrouwbaarheid en verifieerbaarheid. Ook is het voor de oordeelsvorming van belang dat verschillen tussen planning en realisatie adequaat worden toegelicht.

1.2 Onderzoek jaarverslagen en BBV

De jaarstukken bestaan uit de jaarrekening en het jaarverslag. Mei 2007 verrichtte de rekenkamer een onderzoek naar de jaarstukken 2006. Deze zogeheten quick scans van de jaarstukken 2006 richtten zich vooral op het financiële gedeelte van het jaarverslag. In de quick scans van dit jaar is de kwaliteit van de verantwoording over de doeltreffendheid van beleid onderzocht. De rekenkamer toetste in deze quick scans onderdelen van de niet-financiële verantwoording aan de hand van gegevens in de programmabegrotingen 2007 en de jaarverslagen 2007 over de uitvoering van het beleid door 9 Amsterdamse stadsdelen en de gemeente Zaanstad. In deze benchmark zet de rekenkamer de resultaten van de 10 afzonderlijke onderzoeken op een rij en presenteert zij een aantal ‘best practices’ die ze heeft aangetroffen.

De rekenkamer baseert haar beoordeling van de programma's primair op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV is ingevoerd met ingang van begrotingsjaar 2004. Het BBV schrijft voor welke vorm de begroting en de jaarstukken van een gemeente moeten hebben. De BBV is ook van toepassing op de stadsdelen. Het uitgangspunt van het BBV is in eerste plaats dat de programmabegroting en het jaarverslag voldoen aan de informatiebehoefte van de stadsdeel- of gemeenteraad voor het uitvoeren van zijn kaderstellende en controlerende taak. Daarnaast dienen de jaarstukken ook te voorzien in de informatiebehoefte van anderen, zoals burgers, college en externe partijen.

Het BBV bepaalt dat in de begroting een aantal programma's moeten worden opgenomen. Het geeft daarbij echter niet aan welke programma's dat moeten zijn en wat daarin precies moet worden opgenomen. De raad is vrij in het kiezen van het aantal programma's en de inhoud daarvan. Wel moet volgens het BBV in elk programma expliciet worden ingegaan op de gewenste maatschappelijke effecten en de wijze waarop ernaar wordt gestreefd om deze effecten te realiseren. Door het beleid vooraf in de *programmabegroting* meetbaar te formuleren, kan de (stadsdeel)raad heldere kaders stellen voor het dagelijks bestuur/B&W voor de beleidsuitvoering. De verantwoording over de realisatie vindt achteraf plaats in het *jaarverslag*. Het jaarverslag dient volgens het BBV per programma inzicht te bieden in de mate waarin de maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd, de wijze waarop is getracht die te bereiken en de gerealiseerde baten en lasten.

De rekenkamer heeft het onderzoek uitgevoerd op basis van openbaar beschikbare jaarstukken. Daarom, en gezien de aard van het onderzoek (quick scan) is geen wederhoor toegepast, zoals dat bij andere onderzoeken van de rekenkamer doorgaans wel het geval is.

2 Aanpak van het onderzoek

2.1 Onderzoeksvragen

De rekenkamer heeft de kwaliteit van de jaarlijkse verantwoording over de doeltreffendheid van de beleidsuitvoering beoordeeld bij 9 stadsdelen en bij de gemeente Zaanstad. De beoordeling had het karakter van een quick scan op basis van openbaar beschikbare documenten: de programmabegrotingen en jaarverslagen 2007. Bij de quick scans beantwoordde de rekenkamer de volgende drie onderzoeksvragen voor de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu':

1. Zijn de doelstellingen in de programmabegroting 2007 *consistent* en *meetbaar* geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?
2. Geeft het dagelijks bestuur in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 *adequaat toegelicht* (artikel 25.2 van het BBV)?
3. Zijn de doelstellingen in het jaarverslag voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag *verifieerbaar* en *betrouwbaar*?

De opzet van de quick scan onderzoeken, het daarbij gehanteerde normenkader en de scores op de toetsingspunten, zijn in bijlage 2 van dit rapport opgenomen.

Door bij alle stadsdelen en de gemeente Zaanstad dezelfde programma's te beoordelen, is het mogelijk om - evenals vorig jaar - een benchmark uit te voeren naar de kwaliteit van het jaarverslag over 2007.

2.2 Doel en inhoud benchmark

Uit de quick scans kwamen voor elk stadsdeel en voor de gemeente Zaanstad bepaalde bevindingen voort. De door de rekenkamer uitgebrachte rapporten zijn te downloaden van de website van de rekenkamer (www.rekenkamer.amsterdam.nl).

Deze benchmark heeft als doel om aan te geven hoe de situatie er overkoepelend uitziet. Tevens zijn algemene aandachtspunten en aanbevelingen opgenomen om de verantwoording over de doeltreffendheid van beleid de komende jaren te verbeteren. Op die manier kunnen overheden leren van elkaars werkwijze.

Het BBV schrijft voor dat de beleidsdoelen en de daarmee samenhangende activiteiten in de programmabegroting en het jaarverslag worden opgenomen. Bij de stadsdelen en de gemeente Zaanstad kwamen wij verschillende uitwerkingen hiervan tegen. Daarmee werden soms ook verschillende benamingen gebruikt. Daarnaast kwam het voor dat maatschappelijke effecten, doelstellingen en indicatoren door elkaar lopen, terwijl ook het onderscheid tussen effecten en prestaties vaak onduidelijk is. De rekenkamer heeft soms keuzes moeten maken bij de interpretatie van de informatie in de begrotingen en

jaarverslagen om tot een vergelijking tussen de stadsdelen en de gemeente Zaanstad te kunnen komen. Tabel 3 geeft een korte beschrijving van de kernbegrippen uit het BBV. De rekenkamer heeft in dit rapport deze begrippen ook als zodanig toegepast.

Tabel 2 - Kernbegrippen BBV

Effectdoelstelling	Doelstelling om een <i>maatschappelijke toestand te realiseren of in stand te houden</i> . Dit wordt gemeten met een effectindicator. Met de indicator is het mogelijk om voor de doelstelling streefwaarden te formuleren. Wat daadwerkelijk is gerealiseerd, wordt aangeduid met 'behaald resultaat'. Een 'resultaat' geeft dus een beeld van het maatschappelijke effect.
Prestatiedoelstelling	Doelstelling voor de organisatie om <i>activiteiten te ontplooien</i> . De activiteiten moeten een bijdrage leveren aan een na te streven maatschappelijk effect. Met een prestatie-indicator is het mogelijk de activiteiten te kwantificeren. De activiteiten die daadwerkelijk zijn uitgevoerd, worden aangeduid met 'prestaties' of 'verrichte activiteiten'. Een 'prestatie' geeft dus een beeld van de activiteiten die de organisatie zelf heeft ontplooid om een maatschappelijk doel te realiseren.

Voor een meer uitgebreide uitwerking van het gedachtegoed van het BBV verwijzen wij naar bijlage 4 van dit rapport.

In hoofdstuk 3 zijn de uitkomsten van de 9 stadsdelen en de gemeente Zaanstad met elkaar vergeleken door middel van tabellen en grafieken. Iedere grafiek bevat een lijn die het gemiddelde voor de stadsdelen aangeeft. Steeds licht de rekenkamer toe waarom sommige stadsdelen een goede beoordeling hebben en anderen niet. Als 'best practices' zijn de onderdelen aan te merken waarop de stadsdelen of de gemeente Zaanstad een goede score hebben behaald.

3 Twee programma's onderzocht

3.1 Inleiding

De rekenkamer onderzocht voor de 9 stadsdelen en de gemeente Zaanstad de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu'. Omdat het BBV niet bepaalt welke programma's in de begroting en het jaarverslag moeten worden opgenomen en ook niet wat daarin precies moet staan, kunnen titels en inhoud van de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu' per stadsdeel en gemeente verschillen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de titels van de programma's.

Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting op de drie W-vragen 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat mag dat kosten?' wordt ingegaan. In het jaarverslag moeten vervolgens de drie H-vragen 'Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?', 'Hebben we daarvoor gedaan wat we zouden gaan doen?' en 'Heeft het gekost wat het zou gaan kosten?' worden beantwoord.

Hierna wordt eerst ingegaan op de scores van de lokale overheden op de drie vragen voor het programma 'Veiligheid' en vervolgens op die voor het programma 'Milieu'.

3.2 Programma 'Veiligheid'

3.2.1 Consistentie en meetbaarheid

De vraagstelling

De eerste vraag luidde: zijn de doelstellingen en activiteiten in de programmabegroting 2007 consistent en meetbaar geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?

Uitkomsten

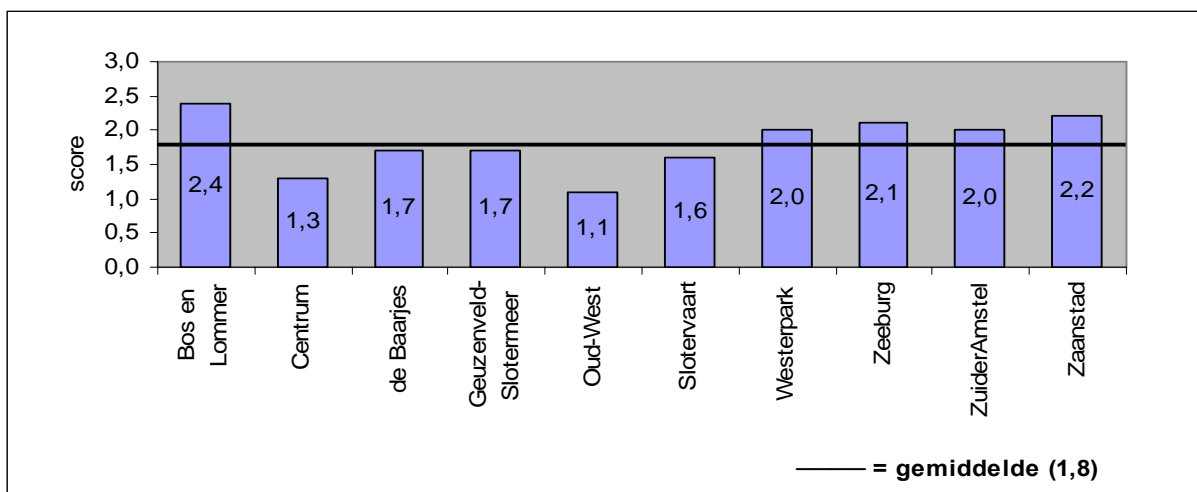
De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.1 - Scores consistentie en meetbaarheid programma 'Veiligheid' in de programmabegrotingen 2007

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
1.1	Samenhang *)	2,0	1,2	1,9	2,3	1,6	2,0	2,3	2,8	2,0	2,2	2,3
1.2	Specifiek	2,0	1,4	1,9	1,0	1,2	1,6	2,3	2,0	1,8	1,7	2,2
1.3	Streefwaarden	3,0	1,6	2,3	1,5	1,0	2,3	1,5	2,8	2,3	2,0	2,3
1.4	Referentiegegevens	3,0	1,0	0,3	1,5	0,0	0,0	1,5	0,3	2,0	1,1	1,7
Gemiddelde score vraag 1		2,4	1,3	1,7	1,7	1,1	1,6	2,0	2,1	2,0	1,8	2,2

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

Figuur 3.1 - Gemiddelde scores consistentie en meetbaarheid programma 'Veiligheid' in de programmabegrotingen 2007

Boven het gemiddelde

Uit de grafiek blijkt dat 4 stadsdelen (Bos en Lommer, Zeeburg, Westerpark en ZuiderAmstel) en de gemeente Zaanstad op deze vraag een score hebben boven het gemiddelde voor de stadsdelen. Op het toetsingspunt 'logische samenhang tussen doelstellingen, indicatoren en activiteiten' scoren de overheden overwegend voldoende of goed. Soms, zoals in het geval van stadsdeel Bos en Lommer, is een gunstige score te danken aan een ruime formulering van de doelstelling (zoals 'vermindering van onveiligheid' en 'vermindering van criminaliteit'), waardoor indicatoren en activiteiten daarmee al snel samenhangen. De rekenkamer vindt verder dat stadsdeel Bos en

Lommer een duidelijk overzicht geeft van de (hoofd)doelstellingen en de indicatoren. De indicatoren zijn concreet en relevant (zoals ‘percentage burgers dat zich onveilig voelt’ en ‘het aantal aangiften’) en voorzien van streefwaarden en referentiegegevens. Ook de indeling van het programma ‘Schoon, heel en veilig’ van stadsdeel Zeeburg is overzichtelijk en bijna geheel consistent. Sommige doelstellingen had het stadsdeel iets specifieker kunnen maken, door bijvoorbeeld te omschrijven wat wordt bedoeld met ‘geaccepteerd maatschappelijk niveau’ en ‘efficiënte inzameling’. Alle indicatoren zijn voorzien van streefwaarden, maar referentiewaarden ontbreken. Daarom scoort stadsdeel Zeeburg op dit toetsingspunt laag.

Stadsdeel ZuiderAmstel heeft haar 4 doelstellingen uitgewerkt in indicatoren en deze voorzien van streefwaarden en daarbij de meetmethode beschreven. Voor de meeste indicatoren zijn ook referentiegegevens opgenomen, zoals ‘een rapportcijfer volgens het WIA (Wonen in Amsterdam) in 2005’ of ‘het aantal verstrekte vergunningen in voorgaande jaren’. In de begroting is alleen niet duidelijk aangegeven welke activiteiten moeten bijdragen aan het behalen van welke doelstellingen.

De gemeente Zaanstad scoort op alle toetsingspunten boven het gemiddelde van de Amsterdamse stadsdelen, al heeft de gemeente niet alle indicatoren voorzien van referentiegegevens.

Onder het gemiddelde

De stadsdelen Oud-West, Centrum, Slotervaart, De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer scoren (net) onder het gemiddelde.

Stadsdeel Oud-West heeft de doelstellingen vrij algemeen geformuleerd en niet voorzien van effectindicatoren die duidelijk maken welk resultaat wordt beoogd. Verder heeft dit stadsdeel onvoldoende streefwaarden en geen referentiewaarden opgenomen. Bij 9 doelstellingen van stadsdeel Centrum ontbreekt een logische samenhang tussen doelstelling, indicator en activiteiten. De genoemde indicatoren dragen onvoldoende bij aan de meetbaarheid van de veiligheidsdoelstellingen.

Aandachtspunten

- De rekenkamer adviseert om doelstellingen zo specifiek mogelijk te formuleren, door expliciet aan te geven wat bepaalde begrippen betekenen en op welke doelgroepen de doelstelling betrekking heeft. Een meer specifiek geformuleerde doelstelling kan bovendien worden uitgewerkt in indicatoren en activiteiten die voor de gehele doelstelling van belang zijn, en niet slechts voor een deel daarvan.
- Daarnaast acht de rekenkamer het van belang om doelstellingen te voorzien van effectindicatoren, die duidelijk maken wat een stadsdeel of gemeente in een bepaald jaar met betrekking tot die doelstelling wil bereiken. Effectindicatoren zijn in die zin relevanter dan prestatie-indicatoren. Prestatie-indicatoren maken niet duidelijk wat een stadsdeel of gemeente wil bereiken. Zij zijn wel interessant om duidelijk te maken wat is gedaan om het beoogde resultaat te bereiken.
- Voor de meetbaarheid van doelstellingen is het belangrijk om kwantitatieve streefwaarden op te nemen, niet alleen bij prestatie-indicatoren, maar vooral bij effectindicatoren. Streefwaarden winnen aan kracht wanneer ze zijn voorzien van referentiegegevens of nulmetingen, zodat de streefwaarden in perspectief geplaatst

kunnen worden. De rekenkamer stelt vast dat nagenoeg alle stadsdelen laag scoren op het toetsingspunt ‘voorzien van referentiewaarden’. Hieraan zouden zij meer aandacht moeten besteden.

3.2.2 Verantwoording over resultaten in jaarverslag

De vraagstelling

De tweede vraag luidde: geeft het dagelijks bestuur/B&W in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 adequaat toegelicht (artikel 25.2 van het BBV)?

Uitkomsten

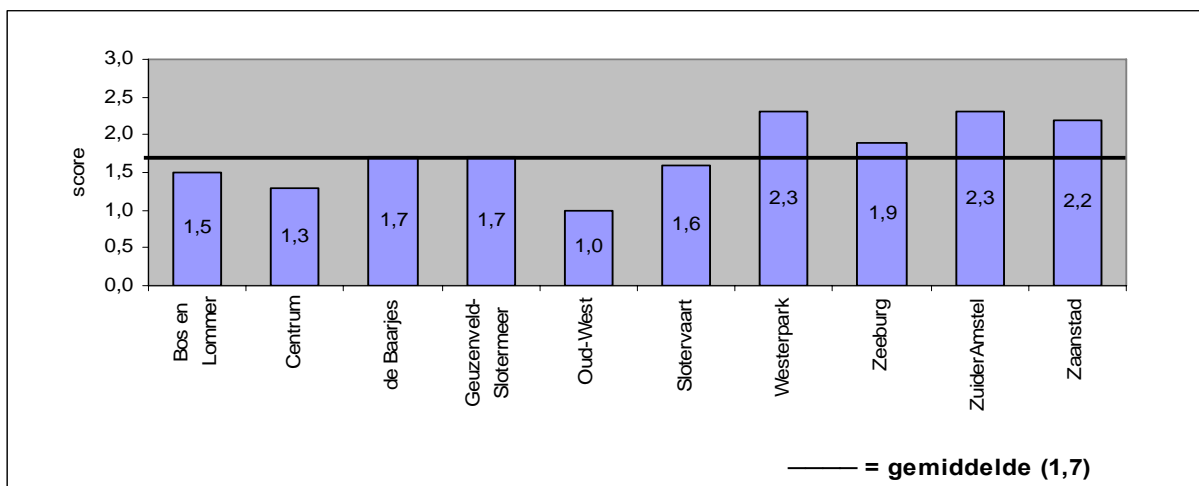
De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.2 - Scores op kwaliteit verantwoording programma ‘Veiligheid’ in de jaarverslagen 2007

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
2.1	Resultaten	3,0	1,4	1,9	2,0	1,0	1,6	2,4	2,0	3,0	2,0	2,5
2.2	Activiteiten	1,0	1,5	2,4	2,0	1,0	2,0	2,8	2,3	2,0	1,9	2,5
2.3	Toelichting *)	1,0	1,2	1,3	1,3	1,0	1,3	1,6	1,7	2,0	1,4	1,7
Gemiddelde score vraag 2		1,5	1,3	1,7	1,7	1,0	1,6	2,3	1,9	2,3	1,7	2,2

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

Figuur 3.2 - Gemiddelde scores op kwaliteit verantwoording programma ‘Veiligheid’ in de jaarverslagen 2007

Boven het gemiddelde

Op de vraag die betrekking heeft op de verantwoording in het jaarverslag scoren 3 stadsdelen (Westerpark, ZuiderAmstel en Zeeburg) en de gemeente Zaanstad boven het gemiddelde voor de Amsterdamse stadsdelen.

Stadsdeel Westerpark heeft de hoge score onder meer te danken aan de overzichtelijke indeling van het jaarverslag. Voor alle doelstellingen worden bereikte resultaten en uitgevoerde activiteiten vermeld. De toelichting op de verschillen ten opzichte van de begroting kan beter.

Ook stadsdeel ZuiderAmstel heeft een goede score op deze vraag. Zowel over de uitgevoerde activiteiten als over de behaalde resultaten rapporteert het stadsdeel uitgebreid. Op het toetsingspunt 'verklaring voor verschillen' scoort stadsdeel ZuiderAmstel het hoogst van allemaal.

De gemeente Zaanstad komt in het jaarverslag terug op alle prioriteiten en geplande resultaten uit de programmabegroting. Dit draagt bij aan de inzichtelijkheid van de verantwoording. Bij een aantal prioriteiten gaat zij echter niet of slechts beperkt in op de redenen waarom de bereikte resultaten afwijken van de geplande resultaten.

Onder het gemiddelde

Vier stadsdelen, namelijk Oud-West, Centrum, Bos en Lommer en Slotervaart, scoren (net) onder het gemiddelde.

Het jaarverslag van stadsdeel Centrum gaat onvoldoende in op bereikte resultaten. Bovendien geeft het stadsdeel aan dat een doelstelling is gerealiseerd, zonder dit te onderbouwen.

Stadsdeel Oud-West rapporteert in het jaarverslag summier over bereikte resultaten. Het stadsdeel licht niet toe waarom resultaten niet zijn bereikt.

Aandachtspunten

- De rekenkamer beveelt aan om in de eerste plaats te zorgen voor overeenstemming tussen de opzet van de programmabegroting en die van het jaarverslag. Dit verhoogt de inzichtelijkheid van de informatie voor de raad. Zij acht het ook van belang dat een toelichting wordt gegeven wanneer nieuwe of gewijzigde doelstellingen in het jaarverslag worden opgenomen.
- Het is volgens het BBV de bedoeling dat het dagelijks bestuur/B&W in de jaarstukken verantwoording aflegt over eventuele afwijkingen tussen geplande en gerealiseerde resultaten. Daarom adviseert de rekenkamer om in het jaarverslag op een overzichtelijke wijze aan te geven welke effecten wel en niet zijn bereikt.
- De rekenkamer hecht er veel waarde aan dat in het jaarverslag belangrijke afwijkingen tussen de behaalde resultaten ten opzichte van de programmabegroting worden toegelicht. Door aandacht te besteden aan de redenen waarom resultaten niet zijn bereikt, kan de raad beoordelen of het beleid moet worden bijgesteld.

3.2.3 Kwantitatieve realisatiegegevens, verifieerbaar en betrouwbaar

De vraagstelling

De derde vraag luidde: zijn de doelstellingen in het jaarverslag voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag 2007 verifieerbaar en betrouwbaar?

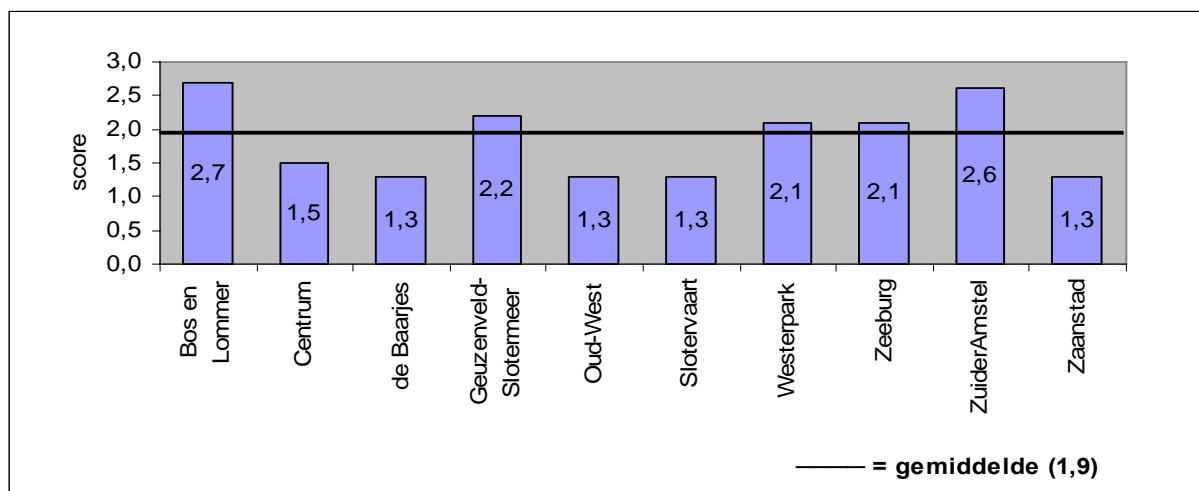
Uitkomsten

De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.3 - Scores op kwantitatieve realisatiegegevens programma 'Veiligheid' in jaarverslagen 2007

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
3.1	Kwantitatieve gegevens	3,0	0,4	1,8	2,0	0,8	1,8	2,4	2,3	2,9	1,9	1,0
3.2	Verifieerbaar	3,0	2,0	1,0	1,7	1,5	1,0	2,3	2,7	2,8	2,0	-
3.3	Betrouwbaar	2,0	2,0	1,0	3,0	1,5	1,0	1,5	1,3	2,0	1,7	1,5
Gemiddelde score vraag 3		2,7	1,5	1,3	2,2	1,3	1,3	2,1	2,1	2,6	1,9	1,3

Figuur 3.3 - Gemiddelde scores op kwantitatieve realisatiegegevens programma 'Veiligheid' in jaarverslag 2007

Boven het gemiddelde

De rekenkamer constateert bij het programma ‘Veiligheid’ op het onderdeel kwantitatieve realisatiegegevens wisselend is gescoord. Een aantal stadsdelen, zoals met name Bos en Lommer en ZuiderAmstel, maar ook Westerpark, Geuzenveld-Slotermeer en Zeeburg, scoort (ver) boven het gemiddelde.

Stadsdeel ZuiderAmstel heeft bij alle doelstellingen van het programma ‘Veiligheid’ kwantitatieve realisatiegegevens opgenomen, zoals een rapportcijfer volgens *Wonen in Amsterdam* (WIA), gegevens uit de *Meting schoonheidsgraden* van de Dienst Ruimtelijke Ordening of het aantal verleende gebruiksvergunningen in het kader van brandveiligheid. Deze gegevens, hoewel soms enigszins verouderd, sluiten aan op van derden ontvangen gegevens.

Stadsdeel Bos en Lommer heeft alle doelen binnen het programma ‘Openbare orde en Veiligheid’ voorzien van kwantitatieve gegevens uit de Basismeetset 2008 van de Dienst Onderzoek en Statistiek. De kanttekening die de rekenkamer hierbij maakt, is dat het stadsdeel de cijfers presenteert als resultaten over 2007, terwijl het cijfers over 2006 betreft.

Onder het gemiddelde

De stadsdelen De Baarsjes, Oud-West, Slotervaart en Centrum scoren bij het programma ‘Veiligheid’ onder het gemiddelde, evenals de gemeente Zaanstad. Deze stadsdelen hebben hun bereikte resultaten niet of nauwelijks voorzien van kwantitatieve realisatiegegevens, of onvoldoende toegezien op de verifieerbaarheid en betrouwbaarheid ervan.

Bij stadsdeel De Baarsjes zijn veel realisatiegegevens onvoldoende verifieerbaar, door het gebruik van schattingen en hertellingen. Het stadsdeel meldt in het jaarverslag niet altijd dat er sprake is van schattingen.

Bij stadsdeel Slotervaart zijn de vermelde kwantitatieve realisatiegegevens niet terug te leiden tot (officiële) documenten, wat resulteert in een lage score op verifieerbaarheid en betrouwbaarheid. De gemeente Zaanstad scoort laag op deze vraag omdat maar 2 van de 6 doelstellingen van kwantitatieve gegevens zijn voorzien (‘brandweerpreventie’ en ‘handhaving’).

Aandachtspunten

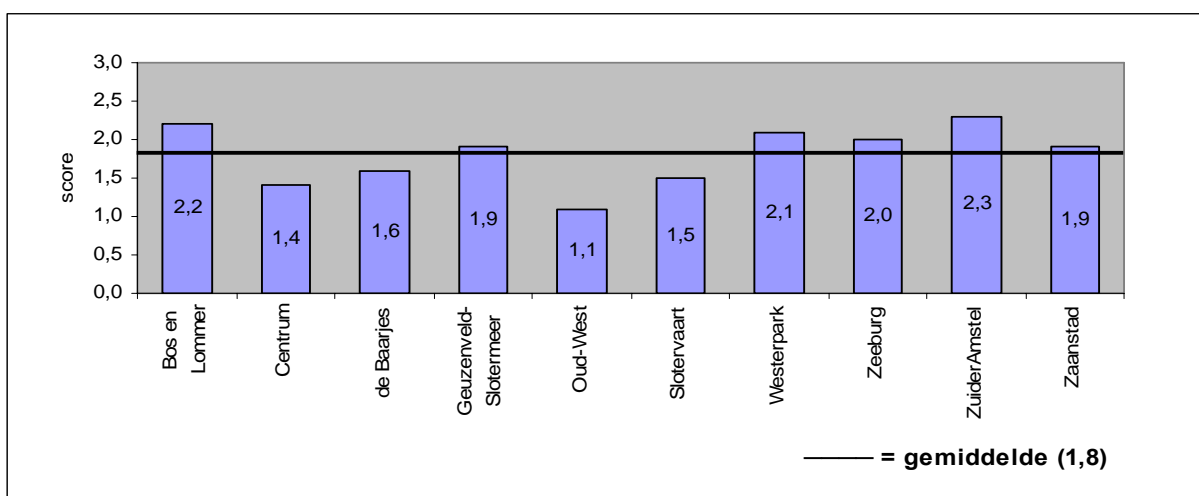
- De rekenkamer vindt het relevant dat bereikte resultaten en activiteiten zoveel mogelijk worden voorzien van relevante kwantitatieve realisatiegegevens. Aan de hand van die gegevens kan de raad de voortgang van het beleid controleren.
- Deze gegevens moeten uiteraard verifieerbaar en betrouwbaar zijn. Ze zijn dan ook bij voorkeur afkomstig uit vastgestelde documenten of officiële statistieken. Indien de gegevens zijn ontleend aan de administratie van de gemeente is het gewenst dat in het jaarrekeningdossier een aansluitende specificatie is opgenomen aan de hand waarvan de juistheid en volledigheid van het gegeven eenvoudig kan worden vastgesteld.
- De rekenkamer constateert tot slot dat in de jaarverslagen regelmatig cijfers over voorgaande jaren worden gepresenteerd. Zij adviseert om zoveel mogelijk actuele gegevens te gebruiken, omdat alleen die duidelijk maken wat in het afgelopen jaar

als gevolg van bepaalde activiteiten is bereikt. Het verdient dan ook aanbeveling om in een vroegtijdig stadium met de gegevensverstrekkers afspraken te maken over de tijdige oplevering van de realisatiegegevens over het verslagjaar.

3.2.4 Oordeel over programma ‘Veiligheid’

Onderstaand figuur geeft een beeld van de gemiddelde scores van het programma ‘Veiligheid’.

Figuur 3.4 - Gemiddelde scores programma ‘Veiligheid’ op vraag 1, 2 en 3

De rekenkamer constateert dat 5 van de lokale overheden 2,0 of hoger scoren op de kwaliteit van de verantwoording over de doeltreffendheid van het veiligheidsbeleid. Stadsdeel ZuiderAmstel heeft de hoogste score. Een aantal overheden, zoals stadsdeel Oud-West, scoort onder het gemiddelde. De behaalde scores leiden tot de volgende oordelen.

Tabel 3.4 - Gemiddelde oordelen over de programma’s ‘Veiligheid’ van de lokale overheden

Beoordeelde aspecten	Aantallen overheden				
	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Totaal
1. Consistentie en meetbaarheid	1	4	4	1	10
2. Verantwoording in jaarverslag	1	5	4	0	10
3. Kwaliteit realisatiegegevens	0	5	3	2	10
Eindoordeel programma ‘Veiligheid’	1	3	6	0	10

De cijfers in de tabel geven aan hoeveel lokale overheden respectievelijk onvoldoende (score 0-1,2), matig (score 1,3-1,8), voldoende (score 1,9-2,3) en goed (score 2,4-3,0) scoorden op de drie hiervoor genoemde onderzoeksvragen.

De rekenkamer concludeert dat de programma's 'Veiligheid' van de 9 stadsdelen en Zaanstad de raden 'matig' tot 'voldoende' inzicht bieden om een oordeel te vormen over de doeltreffendheid van het beleid. Op onderdelen kunnen de overheden verbeteringen aanbrengen in hun programmabegrotingen en jaarverslagen.

3.2.5 Aanbevelingen programma 'Veiligheid'

Op basis van het onderzoek komt de rekenkamer voor het programma 'Veiligheid' tot de volgende aanbevelingen:

1. De rekenkamer adviseert om doelstellingen zo specifiek mogelijk te formuleren, door expliciet aan te geven wat bepaalde begrippen betekenen en op welke doelgroepen de doelstelling betrekking heeft.
2. Daarnaast acht de rekenkamer het van belang om doelstellingen te voorzien van effectindicatoren met streefwaarden, die duidelijk maken wat een stadsdeel of gemeente in een bepaald jaar met betrekking tot die doelstelling wil bereiken.
3. Streefwaarden winnen aan kracht wanneer ze zijn voorzien van referentiegegevens of nulmetingen, zodat de streefwaarden in perspectief geplaatst kunnen worden. Hieraan zouden volgens de rekenkamer alle stadsdelen en de gemeente Zaanstad meer aandacht kunnen besteden.
4. De rekenkamer beveelt aan om te zorgen voor overeenstemming tussen de opzet van de programmabegroting en die van het jaarverslag. Dit verhoogt de inzichtelijkheid en toegankelijkheid van de informatie voor de raad.
5. De rekenkamer acht het relevant dat bereikte resultaten zoveel mogelijk worden voorzien van kwantitatieve realisatiegegevens. Aan de hand van die gegevens kan de raad de voortgang van het beleid controleren.
6. De rekenkamer hecht er verder veel waarde aan dat in het jaarverslag systematisch een toelichting wordt gegeven op de redenen waarom de realisatie afwijkt van de planning. Dit, omdat de raad op basis daarvan kan beoordelen of bijsturing van beleid nodig is.
7. De rekenkamer constateert tot slot dat regelmatig cijfers over voorgaande jaren worden gepresenteerd. Zij adviseert om zoveel mogelijk actuele gegevens te gebruiken, omdat alleen die duidelijk maken wat in het afgelopen jaar als gevolg van bepaalde activiteiten is bereikt.

3.3 Programma 'Milieu'

3.3.1 Consistentie en meetbaarheid

De vraagstelling

De eerste vraag luidde: zijn de doelstellingen en activiteiten in de programmabegroting 2007 consistent en meetbaar geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?

Uitkomsten

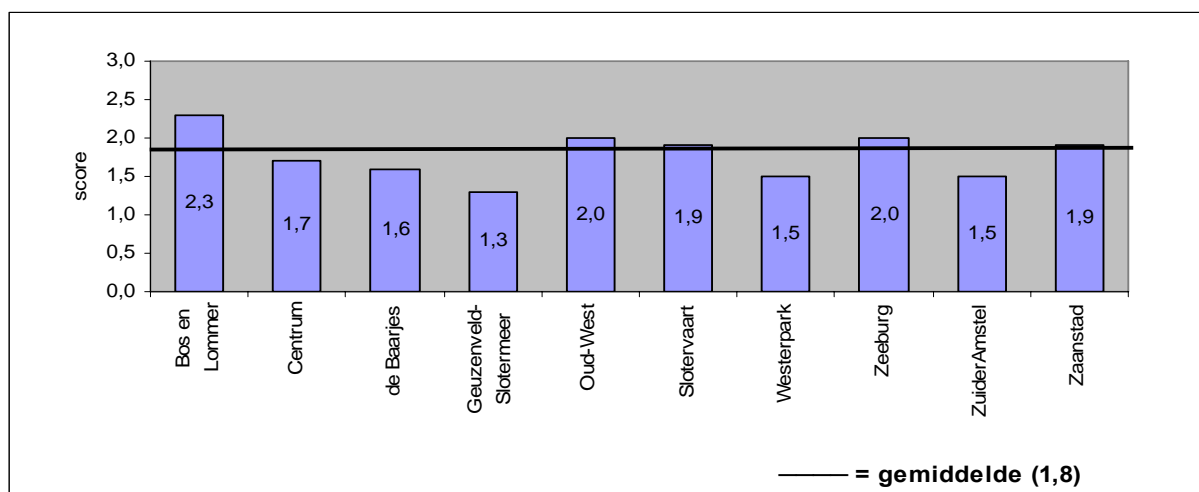
De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.5 - Scores consistentie en meetbaarheid programma 'Milieu'

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
1.1	Samenhang *)	2,7	2,0	1,7	1,3	2,2	2,7	2,4	2,4	1,8	2,1	2,5
1.2	Specifiek	2,4	2,3	2,0	1,7	2,0	1,3	2,1	2,2	1,8	2,0	2,1
1.3	Streefwaarden	2,3	2,0	1,7	1,3	2,7	1,3	0,4	2,0	1,0	1,6	1,2
1.4	Referentiegegevens	1,3	0,3	1,0	1,0	0,7	1,3	0,4	1,0	1,2	0,9	1,0
Gemiddelde score vraag 1		2,3	1,7	1,6	1,3	2,0	1,9	1,5	2,0	1,5	1,8	1,9

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

Figuur 3.5 - Gemiddelde scores consistentie en meetbaarheid programma 'Milieu' in de programmabegrotingen 2007

Boven het gemiddelde

De grafiek laat zien dat 4 stadsdelen (Bos en Lommer, Oud-West, Zeeburg en Slotervaart) en de gemeente Zaanstad op de vraag naar de consistentie en meetbaarheid van de programmabegrotingen boven het gemiddelde voor de stadsdelen scoren. Stadsdeel Zeeburg heeft het programma 'Milieu en Water' overzichtelijk weergegeven in 2 tabellen 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we daarvoor doen'. De doelstellingen en activiteiten zijn voldoende specifiek. Alleen heeft het stadsdeel bijna geen enkele doelstelling voorzien van referentiegegevens.

Stadsdeel Slotervaart scoort hoog op 'consistentie', omdat het bij 2 van de 3 doelstellingen concrete activiteiten en effectindicatoren heeft vermeld die een logische relatie met de doelstelling en met elkaar hebben. Zo is het doel 'een schonere openbare ruimte' voorzien van de indicator 'aantal schoonheidsgraden' en het doel 'minder belasting van het milieu' in het 'percentage scheidingsgraden' voor papier, glas, textiel en grof vuil. De gemeente Zaanstad heeft op deze vraag een score die net boven het stadsdeelniveau ligt. Dit komt voornamelijk door de relatief hoge score op het toetsingspunt 'consistentie'. De rekenkamer maakt hierbij de kanttekening dat dit mede te danken is aan de ruime formulering van de prioriteiten en de te bereiken resultaten.

Onder het gemiddelde

De stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Westerpark, ZuiderAmstel, De Baarsjes en Centrum scoren onder het gemiddelde.

Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer heeft bij elke doelstelling een specifieke en een (te) algemene indicator ('totaal oordeel buurt') opgenomen. Het stadsdeel heeft bovendien weinig indicatoren voorzien van streef- en referentiewaarden.

Bij stadsdeel Westerpark is de lage gemiddelde score uitsluitend te danken aan het ontbreken van streef- en referentiewaarden.

Aandachtspunten

- De rekenkamer wijst op het van belang van een logische samenhang tussen doelstellingen, indicatoren en activiteiten. Zo wordt duidelijk wat het stadsdeel of de gemeente wil bereiken en wat het daarvoor gaat doen. De rekenkamer beveelt aan om de doelstellingen te voorzien van een set indicatoren die de ontwikkeling van de doelstelling goed in kaart brengen. Een voorbeeld zijn de schoonheidsmetingen als indicator voor de doelstelling 'de openbare ruimte is goed onderhouden en bruikbaar'.
- De rekenkamer beveelt tevens aan om doelstellingen meer specifiek te formuleren, zodat de uitwerking in indicatoren en activiteiten opgaat voor de gehele doelstelling en niet slechts voor een beperkt deel daarvan.
- De rekenkamer beveelt aan om de doelstellingen in de programmabegroting zodanig in beoogde effecten en daarvoor te verrichten activiteiten uit te werken, dat daar in het jaarverslag op teruggekomen kan worden.
- Referentiewaarden (nulmeting, huidige stand van zaken) zijn van groot belang, omdat daarmee de streefwaarden in perspectief geplaatst kunnen worden. Op dit toetsingspunt scoren de programma's 'Milieu' van de onderzochte overheden 'onvoldoende' tot 'matig'.

3.3.2 Verantwoording over resultaten in jaarverslag

De vraagstelling

De tweede vraag luidde: geeft het dagelijks bestuur/B&W in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 adequaat toegelicht (artikel 25.2 van het BBV)?

Uitkomsten

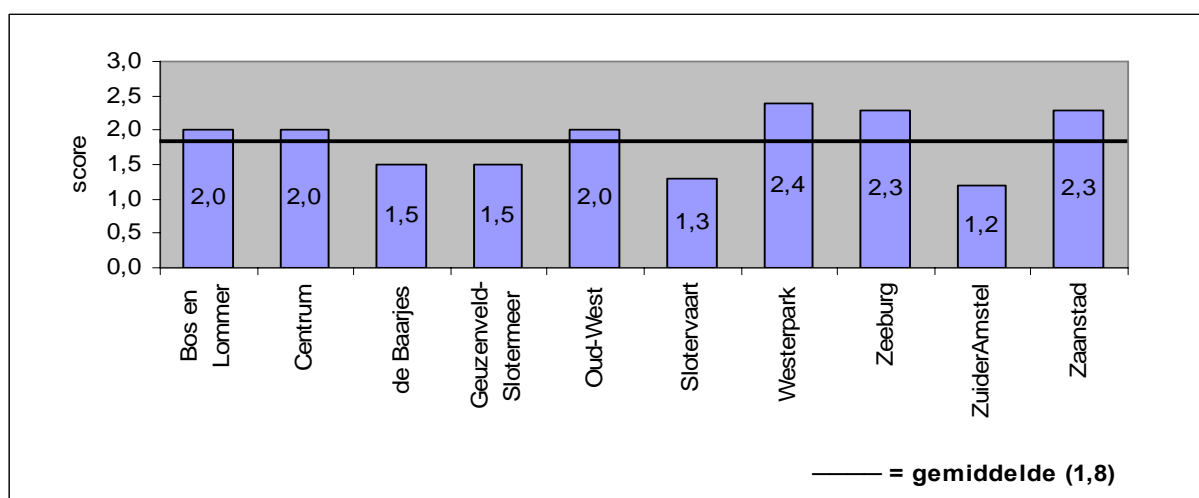
De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.6 - Scores op kwaliteit verantwoording programma 'Milieu' in jaarverslagen 2007

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
2.1	Resultaten	2,2	1,3	2,0	1,7	2,0	1,3	2,6	2,2	1,2	1,8	2,4
2.2	Activiteiten	2,2	1,7	2,0	1,7	0,8	1,3	2,6	2,2	1,5	1,8	2,4
2.3	Toelichting *)	1,8	2,5	1,0	1,3	2,5	1,3	2,0	2,3	1,0	1,7	2,2
Gemiddelde score vraag 2		2,0	2,0	1,5	1,5	2,0	1,3	2,4	2,3	1,2	1,8	2,3

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

Figuur 3.6 - Scores op kwaliteit verantwoording programma 'Milieu' in jaarverslagen 2007

Boven het gemiddelde

De grafiek laat zien dat 5 stadsdelen (Westerpark, Zeeburg, Bos en Lommer, Centrum en Oud-West) en de gemeente Zaanstad op deze vraag een score (ruim) boven het gemiddelde van alle stadsdelen hebben.

De rekenkamer beoordeelt het jaarverslag van stadsdeel Westerpark als inzichtelijk en consistent. Het stadsdeel komt terug op de milieudoelstellingen uit de programmabegroting en geeft per doelstelling aan wat is bereikt en welke activiteiten zijn verricht. Het stadsdeel scoort dan ook hoog op de toetsingspunten 'vermelding van bereikte resultaten' en 'vermelding van uitgevoerde activiteiten'.

Stadsdeel Oud-West rapporteert uitvoerig over bereikte resultaten en afwijkingen ten opzichte van de begroting worden toegelicht. Het stadsdeel zou meer aandacht kunnen besteden aan de activiteiten die hebben bijgedragen aan het bereiken van de resultaten. Ook stadsdeel Centrum geeft de verrichte activiteiten weer en geeft een verklaring voor verschillen tussen voorgenomen en uitgevoerde activiteiten. Zo licht het stadsdeel toe waarom het *Plan van Aanpak Energiebesparing 2008-2011* nog niet is vastgesteld.

De gemeente Zaanstad heeft een score ruim boven het gemiddelde voor de Amsterdamse stadsdelen. De gemeente verantwoordt zich over bereikte resultaten en uitgevoerde activiteiten en licht voor 5 van de 8 doelstellingen de verschillen met de begroting toe. De gemeente heeft dit niet gedaan voor de prioriteiten betreffende 'Schiphol', 'het klimaatbeleid' en 'het waterplan'.

Onder het gemiddelde

De stadsdelen ZuiderAmstel, Slotervaart, De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer scoren onder het gemiddelde.

Stadsdeel ZuiderAmstel vermeldt voor meerdere effecten verouderde of onvolledige resultaten. Dit geldt bijvoorbeeld voor 'oppervlak groen en water' en 'aantal geluidklachten'. Voor de meeste doelstellingen wordt bovendien beperkt ingegaan op de uitgevoerde activiteiten en verschillen met de programmabegroting worden niet toegelicht.

Stadsdeel Slotervaart vermeldt slechts voor 1 doelstelling de bereikte resultaten.

Daarnaast noemt het stadsdeel enkele uitgevoerde activiteiten, maar verwijst daarvoor bij 2 van de 3 doelstellingen naar het *Milieujaarverslag 2007* dat pas eind mei 2008 wordt vastgesteld.

Aandachtspunten

- In het jaarverslag moet volgens het BBV verantwoording worden afgelegd over de bereikte resultaten en uitgevoerde activiteiten in relatie tot wat in de programmabegroting was opgenomen. De rekenkamer beveelt aan om in het jaarverslag per bereikt resultaat een overzicht van uitgevoerde activiteiten op te nemen.
- De rekenkamer acht het van belang dat de belangrijkste geplande en uitgevoerde activiteiten worden vermeld en dat hiervoor niet wordt verwezen naar een ander document. Het jaarverslag moet zelfstandig leesbaar zijn.
- Om de raad in de gelegenheid te stellen om te beoordelen of bijstelling van beleid nodig is, acht de rekenkamer het van groot belang dat in het jaarverslag een

toelichting wordt gegeven op opmerkelijke verschillen tussen geplande en gerealiseerde resultaten. De meeste lokale overheden zouden hieraan meer aandacht moeten besteden.

3.3.3 Kwantitatieve realisatiegegevens, verifieerbaar en betrouwbaar

De vraagstelling

De derde vraag luidde: zijn de doelstellingen in het jaarverslag voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag 2007 verifieerbaar en betrouwbaar?

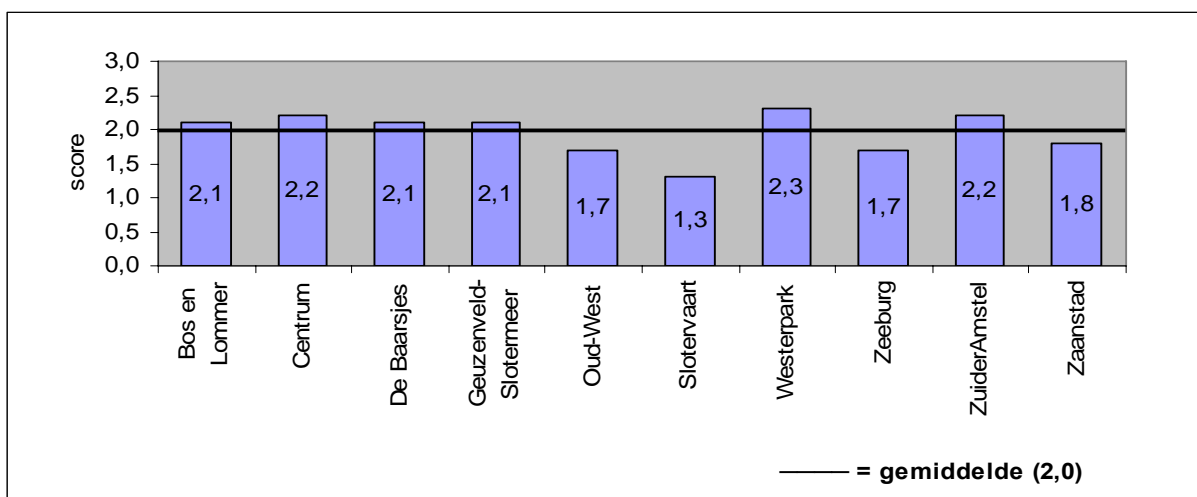
Uitkomsten

De lokale overheden behaalden bij de quick scans de volgende scores:

Tabel 3.7 - Scores op kwantitatieve realisatiegegevens programma 'Milieu' in jaarverslag 2007

		Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
3.1	Kwantitatieve gegevens	2,0	2,3	1,3	2,3	1,8	1,0	2,6	2,0	2,2	1,9	1,5
3.2	Verifieerbaar	2,3	3,0	2,5	2,0	1,7	2,0	2,6	1,8	2,4	2,3	-
3.3	Toelichting	2,0	1,3	2,5	2,0	1,7	1,0	1,8	1,3	2,0	1,7	2,0
Gemiddelde score vraag 3		2,1	2,2	2,1	2,1	1,7	1,3	2,3	1,7	2,2	2,0	1,8

Figuur 3.7 - Gemiddelde scores op kwantitatieve realisatiegegevens in jaarverslag 2007

Boven het gemiddelde

De grafiek laat zien dat de stadsdelen Westerpark, ZuiderAmstel en Centrum op de vraag naar kwantitatieve realisatiegegevens ruim boven het gemiddelde voor de stadsdelen scoren. De stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes en Slotervaart zitten net boven dat gemiddelde.

Stadsdeel Centrum heeft in het jaarverslag alle doelstellingen van het programma 'Milieu' voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten. Deze gegevens zijn terug te vinden in (officiële) documenten, waardoor het stadsdeel maximaal scoort op het toetsingspunt 'verifieerbaarheid'. Op het toetsingspunt 'betrouwbaarheid' scoort het stadsdeel echter lager, omdat de vermelde gegevens afwijken van die in het brondocument.

De meeste realisatiegegevens van het programma 'Milieu' van stadsdeel ZuiderAmstel zijn ontleend aan rapporten van de Dienst Milieubeheer, de Dienst Onderzoek en Statistiek en externe bureaus. De rekenkamer vindt het positief dat het stadsdeel standaard de bron van de gegevens vermeldt. Een kanttekening die de rekenkamer maakt is dat sommige gegevens verouderd zijn. Dit hangt samen met het feit dat de gegevens over 2007 ten tijde van het opstellen van het jaarverslag nog niet beschikbaar zijn.

Stadsdeel Westerpark heeft in haar jaarverslag 5 van de 7 doelstellingen van het programma 'Milieu' voorzien van kwantitatieve realisatiegegevens, zoals 'concentratie stikstofdioxide op 2 straatstations', 'aantal geluidgehinderden', 'aantal uitgevoerde integrale bedrijfs- en aspectcontroles' en 'aantal ingediende milieuklachten'. De gegevens zijn over het algemeen terug te vinden in officiële documenten.

Onder het gemiddelde

De stadsdelen Slotervaart, Oud-West en Zeeburg scoren onder het gemiddelde. Stadsdeel Slotervaart heeft slechts 1 van de 3 doelstellingen ('een schonere openbare ruimte') voorzien van een kwantitatief realisatiegegeven.

Stadsdeel Oud-West heeft 3 van de 5 doelstellingen voorzien van kwantitatieve gegevens. De gegevens zijn echter niet te herleiden tot documenten die het stadsdeel de rekenkamer heeft verstrekt en waar de desbetreffende gegevens volgens het stadsdeel in vermeld zouden moeten staan. Ook Zaanstad scoort onder het gemiddelde van de Amsterdamse stadsdelen. De gemeente heeft 4 van de 8 prioriteiten voorzien van kwantitatieve gegevens. De rekenkamer achtte de controleerbaarheid van de gegevens over het algemeen voldoende.

Aandachtspunten

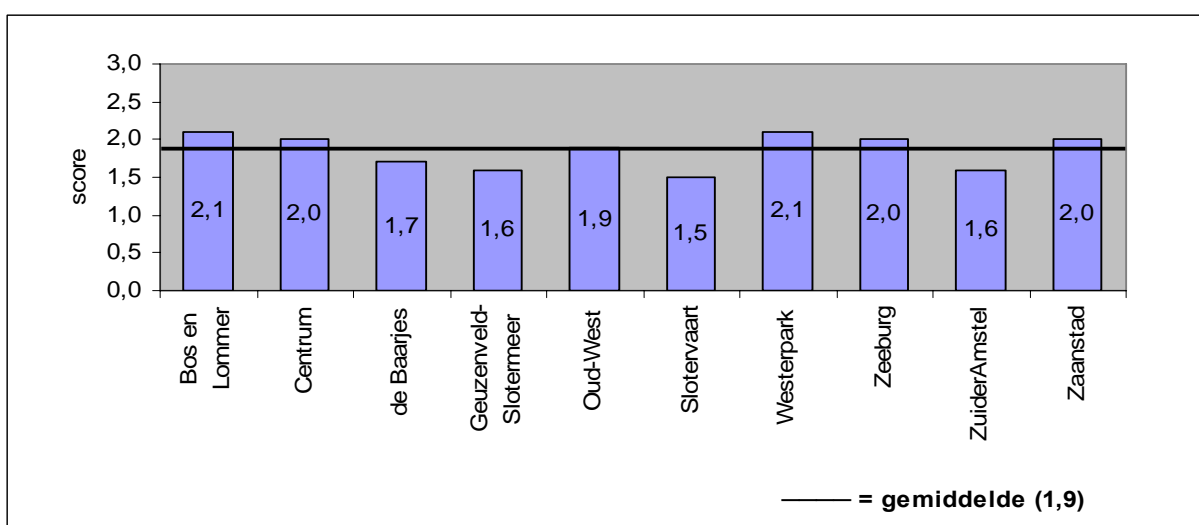
- De rekenkamer beveelt aan om bereikte resultaten in het jaarverslag waar mogelijk te voorzien van relevante en recente kwantitatieve realisatiegegevens. Daarbij is het van belang dat de gegevens voldoen aan de eisen van verifieerbaarheid en betrouwbaarheid. De gegevens komen daarom bij voorkeur uit vastgestelde documenten of officiële statistieken en worden juist weergegeven in het jaarverslag.
- De rekenkamer constateert tot slot dat regelmatig cijfers over voorgaande jaren worden gepresenteerd. Zij adviseert om zoveel mogelijk actuele gegevens te gebruiken, omdat alleen die duidelijk maken wat in het afgelopen jaar als gevolg van

bepaalde activiteiten is bereikt. Het verdient dan ook aanbeveling om met de gegevensvertrekkers afspraken te maken over dat zij de realisatiegegevens tijdig aanleveren.

3.3.4 Oordeel over programma 'Milieu'

Onderstaand figuur geeft een beeld van de gemiddelde scores van het programma 'Milieu'.

Figuur 3.8 - Gemiddelde scores op programma 'Milieu'

De rekenkamer constateert dat 5 van de lokale overheden 2,0 of hoger scoren op de kwaliteit van de verantwoording over de doeltreffendheid van het milieubeleid. Een aantal overheden, zoals stadsdeel Slotervaart, scoort onder het gemiddelde. De behaalde scores leiden tot de volgende oordelen.

Tabel 3.8 - Gemiddelde oordelen over de programma's 'Milieu' van de 9 stadsdelen en Zaanstad

Beoordeelde aspecten	Aantallen overheden				
	Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	Totaal
1. Consistentie en meetbaarheid	0	5	5	0	10
2. Verantwoording in jaarverslag	1	3	5	1	10
3. Kwaliteit realisatiegegevens	0	4	6	0	10
Eindoordeel programma 'Milieu'	0	4	6	0	10

De cijfers in de tabel geven aan hoeveel lokale overheden respectievelijk onvoldoende (score 0-1,2), matig (score 1,3-1,8), voldoende (score 1,9-2,3) en goed (score 2,4-3,0) scoorden op de drie hiervoor genoemde onderzoeksvragen.

De rekenkamer is van oordeel dat het programma 'Milieu' van de lokale overheden de raad overwegend voldoende inzicht biedt om een oordeel te vormen over de doeltreffendheid van het beleid. Op een aantal onderdelen kunnen de overheden nog verbeteringen aanbrengen in de programmabegrotingen en jaarverslagen.

3.3.5 Aanbevelingen programma 'Milieu'

Op basis van het onderzoek komt de rekenkamer voor het programma 'Milieu' tot de volgende aanbevelingen:

1. De rekenkamer wijst op het van belang van een logische samenhang tussen doelstellingen, indicatoren en activiteiten. Zo wordt duidelijk wat het stadsdeel of de gemeente wil bereiken en wat het daarvoor gaat doen.
2. De rekenkamer beveelt aan om de doelstellingen in de programmabegroting zodanig uit te werken in beoogde effecten en daarvoor te verrichten activiteiten, dat daar in het jaarverslag op teruggekomen kan worden.
3. Om de meetbaarheid van doelstellingen te vergroten beveelt de rekenkamer aan om deze waar mogelijk te voorzien van relevante streefwaarden. Referentiewaarden (nulmeting, huidige stand van zaken) zijn van groot belang, omdat daarmee de streefwaarden in perspectief geplaatst kunnen worden.
4. De rekenkamer beveelt aan om in het jaarverslag per bereikt resultaat een overzicht van uitgevoerde activiteiten op te nemen.
5. De rekenkamer acht het van belang dat de belangrijkste geplande en uitgevoerde activiteiten worden vermeld en dat hiervoor niet wordt verwezen naar een ander document. Het jaarverslag moet zelfstandig leesbaar zijn.
6. Om de raad in de gelegenheid te stellen om te beoordelen of bijstelling van beleid nodig is, acht de rekenkamer het van groot belang dat in het jaarverslag een toelichting wordt gegeven op opmerkelijke verschillen tussen geplande en gerealiseerde resultaten. De meeste overheden zouden meer aandacht moeten besteden aan de oorzaken van de verschillen.
7. De rekenkamer constateert tot slot dat regelmatig cijfers over voorgaande jaren worden gepresenteerd. Zij adviseert de overheden om er alles aan te doen om over de meest actuele cijfers te kunnen beschikken, omdat alleen die duidelijk maken wat in het afgelopen jaar als gevolg van bepaalde activiteiten is bereikt.

Bijlage 1 Lijst van onderzochte programma's

De rekenkamer onderzocht bij de quick scans de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu' van 9 Amsterdamse stadsdelen en de gemeente Zaanstad. In de programmabegrotingen en de jaarstukken hebben deze programma's de volgende namen.

	Veiligheid	Milieu
Bos en Lommer	Openbare orde en Veiligheid	Milieu en Water
Centrum	Veiligheid	Milieu
De Baarsjes	Openbare orde en Veiligheid	Milieu
Geuzenveld-Slotermeer	Veiligheid en Handhaving	milieuparagrafen uit Ruimtelijke inrichting en beheer en Stedelijke ontwikkeling
Oud-West	Openbare orde en Veiligheid	Milieu en Water
Slotervaart	Openbare orde en Veiligheid	Milieu en Water
Westerpark	Veiligheid	Milieu
Zeeburg	Schoon, heel en veilig	Groen, water en milieu
ZuiderAmstel	Veiligheid	Milieu
Zaanstad	Openbare orde en Veiligheid	Milieu

Bijlage 2 Opzet van de quick scan onderzoeken

Probleemstelling en onderzoeksvragen

De rekenkamer hanteert bij de quick scan onderzoeken de volgende probleemstelling:

Kan de (stadsdeel)raad zich op basis van het jaarverslag 2007 een goed oordeel vormen over de doeltreffendheid van het gevoerde beleid?

Door de programmabegroting 2007 vast te stellen geeft de (stadsdeel)raad het dagelijks bestuur/B&W opdracht om de doelstellingen te realiseren. Met het jaarverslag verantwoordt het dagelijks bestuur zich over de resultaten van het gevoerde beleid in een bepaald jaar. Deze verantwoording heeft zowel betrekking op de financiën als op de realisatie van de doelstellingen.

Onderzoeksvragen

Om vast te stellen of het jaarverslag 2007 goede informatie biedt om de doeltreffendheid van het gevoerde beleid te kunnen beoordelen, heeft de rekenkamer de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Zijn de doelstellingen en activiteiten in de programmabegroting 2007 *consistent* en *meetbaar* geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?
2. Geeft het dagelijks bestuur in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 *adequaat toegelicht* (artikel 25.2 van het BBV)?
3. Zijn de doelstellingen in het jaarverslag 2007 voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag 2007 *verifieerbaar* en *betrouwbaar*?

Bij de quick scans beantwoordt de rekenkamer deze drie onderzoeksvragen voor twee programma's uit de jaarverslagen 2007 van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad. Het gaat om de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu'.

Toetsingsvragen

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen heeft de rekenkamer de volgende toetsingspunten gebruikt.

1. *Zijn de doelstellingen en activiteiten in de programmabegroting 2007 consistent en meetbaar geformuleerd? Biedt de programmabegroting 2007 een voldoende basis om achteraf meetbaar te kunnen verantwoorden?*

Bij de toets op de *consistentie* is het volgende beoordeeld:

- 1.1 Een logische relatie tussen doelstellingen en vermelde (effect)indicatoren is aanwezig en de doelstellingen zijn vertaald naar concrete voorgenomen activiteiten.

Bij de toets op de *meetbaarheid* van de vermelde doelstellingen en voorgenomen activiteiten is het volgende beoordeeld:

- 1.2 De doelstelling is specifiek, dat wil zeggen dat de formulering van de doelstelling niet voor meerdere uitleg vatbaar is. Tevens is daarbij, indien van toepassing, de doelgroep helder vermeld.
- 1.3 De doelstelling is voorzien van een effect- of prestatie-indicator met een streefwaarde die tijdgebonden is.
- 1.4 De doelstelling is voorzien van een relevant referentiegegeven, bijvoorbeeld door een nulmeting of een beschrijving van de huidige stand van zaken.

2. *Geeft het dagelijks bestuur in het jaarverslag 2007 inzicht in de realisatie van de doelstellingen en de daarvoor uitgevoerde activiteiten? Worden de verschillen ten opzichte van de programmabegroting 2007 adequaat toegelicht (artikel 25.2 van het BBV)?*

Bij de toets op een ‘adequate verantwoording’ over de realisatie van de doelstellingen en uitgevoerde activiteiten is het volgende beoordeeld:

- 2.1 In het jaarverslag is het bereikte resultaat van de doelstelling vermeld.
- 2.2 In het jaarverslag zijn de uitgevoerde activiteiten vermeld.
- 2.3 In het jaarverslag wordt een adequate verklaring gegeven voor verschillen tussen planning en realisatie ten opzichte van de programmabegroting.

3. *Zijn de doelstellingen in het jaarverslag voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten? Zijn deze gegevens in het jaarverslag verifieerbaar en betrouwbaar?*

Bij de toets op de 'aanwezigheid van kwantitatieve gegevens' is het volgende beoordeeld:

- 3.1 De mate waarin de programmaverantwoording is voorzien van kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten.

Bij de toets op de 'verifieerbaarheid' van de verantwoorde resultaten is het volgende beoordeeld:

- 3.2 De kwantitatieve gegevens (aantallen, percentages) over de bereikte resultaten zijn afkomstig uit een vastgesteld document of officiële statistiek.

Bij de toets op de 'betrouwbaarheid' van de verantwoorde resultaten is het volgende beoordeeld:

- 3.3 De kwantitatieve gegevens over de bereikte resultaten geven de resultaten juist weer. De registratie voldoet aan de eisen van controleerbaarheid.

Onderzoeksaanpak quick scan

Voor ons onderzoek hebben we gebruik gemaakt van openbare gegevens van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad. De geraadpleegde documenten zijn:

- het jaarverslag en de jaarrekening over 2007;
- de programmabegroting over 2007.

Om de verifieerbaarheid en betrouwbaarheid van kwantitatieve realisatiegegevens te kunnen beoordelen heeft de rekenkamer aanvullende informatie opgevraagd bij de betrokken beleidsafdelingen.

De rekenkamer is van oordeel dat zowel de programmabegroting als het jaarverslag zelfstandig leesbare stukken moeten zijn ten aanzien van de doelen en bereikte resultaten. Met een verwijzing naar andere documenten zonder dat daaruit de belangrijkste gegevens worden vermeld, kan het stadsdeel volgens de rekenkamer niet volstaan.

Verder heeft de rekenkamer bij deze quick scan, evenals bij de vorige quick scan naar de jaarstukken 2006, afgezien van het voeren van *ambtelijk en bestuurlijk wederhoor*, omdat ook in dit onderzoek voornamelijk gebruik is gemaakt van openbaar beschikbare informatie en slechts beperkt aanvullende informatie is opgevraagd.

Scores op de toetsingspunten

De kwaliteit van de geformuleerde doelstellingen bij de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu' zijn wij aan de hand van de toetsingspunten in paragraaf 2.3 beoordeeld. Hierbij zijn per toetspunt de volgende scores toegekend:

- Indien volledig is voldaan aan de gestelde eisen worden 3 punten toegekend.
- Indien overwegend is voldaan aan de gestelde eisen, maar op een beperkt aantal onderdelen niet, worden 2 punten toegekend.
- Indien op een aantal onderdelen is voldaan aan de gestelde eisen, maar overwegend niet, wordt 1 punt toegekend.
- Indien op een zeer beperkt aantal onderdelen of in het geheel niet is voldaan aan de gestelde eisen, worden 0 punten toegekend.

Het aspect 'consistentie' is van belang, omdat een logische en evenwichtige relatie tussen doelstellingen, indicatoren en activiteiten bijdraagt aan de inzichtelijkheid van de bestuurlijke informatie. Bij de weging van de scores heeft de rekenkamer dit aspect dubbel gewogen. Daarnaast is ook van belang om aan te geven waar de doelstelling precies betrekking op heeft, of doelgroepen bijvoorbeeld duidelijk zijn omschreven. Dit komt tot uiting in het aspect 'specifiek'. De meetbaarheid van de doelstellingen wordt bepaald door de aanwezigheid van streefwaarden en referentiegegevens. De referentiegegevens zijn nodig om de streefwaarden in perspectief te kunnen plaatsen.

Bij de tweede vraag gaat het erom of de stadsdelen en de gemeente Zaanstad zich op een adequate manier verantwoorden over de in de programmabegroting opgenomen doelstellingen en voorgenomen activiteiten. Bij deze vraag heeft de rekenkamer het toetsingspunt 'verklaring verschillen' in de berekeningen van de gemiddelde score dubbel gewogen. Naar de mening van de rekenkamer dient het dagelijkse bestuur/B&W de oorzaken van belangrijke verschillen tussen het plan en de bereikte resultaten in het jaarverslag toe te lichten, omdat op basis van deze informatie de raad zich een eerste oordeel kan vormen over de vraag of bijsturing van beleid al dan niet noodzakelijk is.

De 'aanwezigheid van kwantitatieve gegevens' bij de doelstellingen beoordeelde de rekenkamer op het niveau van het programma als geheel. Indien alle doelstellingen in het programma waren voorzien van een of meerdere kwantitatieve resultaten, dan is de score 3 toegekend. Als geen van de doelstellingen was voorzien van een kwantitatief gegeven, is de score 0 toegekend.

Bij het aspect 'verifieerbaarheid' gaat het om de vraag of de gegevens in officiële documenten, openbare statistische gegevens en dergelijke terug te vinden zijn. Indien wij niet over de betreffende gegevens beschikken, is aan de samenstellers van het jaarverslag gevraagd om deze gegevens aan ons te tonen. Het aspect 'betrouwbaarheid' toetste de rekenkamer door te beoordelen of het betreffende gegeven juist en volledig is. Vanwege de beperkte doorlooptijd van de quick scan hebben wij de primaire registraties (bijvoorbeeld registratieformulieren) niet opgevraagd en beoordeeld.

De rekenkamer bepaalde per doelstelling een gemiddelde. Op basis van deze gemiddelde scores zijn de drie onderzoeksvragen per programma beantwoord. Tot slot is nog een eindoordeel gegeven over de kwaliteit van de informatievoorziening over de twee onderzochte programma's 'Veiligheid' en 'Milieu'.

Bijlage 3 Totaaloverzicht van de scores

Deze bijlage geeft de totaaloverzichten van de scores en oordelen uit de quick scan onderzoeken van de afzonderlijke stadsdelen en de gemeente Zaanstad. Allereerst worden de scores van de twee onderzochte programma's gepresenteerd. Vervolgens zijn de oordelen over de drie onderzoeksvragen in een samenvattend overzicht opgenomen. Tevens is in de ze overzichten het eindoordeel van de rekenkamer over de twee onderzochte programma's opgenomen.

Programma 'Veiligheid'

Tabel B.1 - Scores programma 'Veiligheid' uit de begroting en jaarverslag 2007 van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad

		Maximaal	Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
1.1	Samenhang*)	3,0	2,0	1,2	1,9	2,3	1,6	2,0	2,3	2,8	2,0	2,2	2,3
1.2	Specifiek	3,0	2,0	1,4	1,9	1,0	1,2	1,6	2,3	2,0	1,8	1,7	2,2
1.3	Streefwaarden	3,0	3,0	1,6	2,3	1,5	1,0	2,3	1,5	2,8	2,3	2,0	2,3
1.4	Referentiegegevens	3,0	3,0	1,0	0,3	1,5	0,0	0,0	1,5	0,3	2,0	1,1	1,7
Gemiddelde score vraag 1		3,0	2,4	1,3	1,7	1,7	1,1	1,6	2,0	2,1	2,0	1,8	2,2
2.1	Resultaten	3,0	3,0	1,4	1,9	2,0	1,0	1,6	2,4	2,0	3,0	2,0	2,5
2.2	Activiteiten	3,0	1,0	1,5	2,4	2,0	1,0	2,0	2,8	2,3	2,0	1,9	2,5
2.3	Toelichting *)	3,0	1,0	1,2	1,3	1,3	1,0	1,3	1,6	1,7	2,0	1,4	1,7
Gemiddelde score vraag 2		3,0	1,5	1,3	1,7	1,7	1,0	1,6	2,3	1,9	2,3	1,7	2,2
3.1	Kwantitatieve gegevens	3,0	3,0	0,4	1,8	2,0	0,8	1,8	2,4	2,3	2,9	1,9	1,0
3.2	Verifieerbaar	3,0	3,0	2,0	1,0	1,7	1,5	1,0	2,3	2,7	2,8	2,0	-
3.3	Toelichting	3,0	2,0	2,0	1,0	3,0	1,5	1,0	1,5	1,3	2,0	1,7	1,5
Gemiddelde score vraag 3		3,0	2,7	1,5	1,3	2,2	1,3	1,3	2,1	2,1	2,6	1,9	1,3
Gemiddeld score vraag 1, 2 en 3		3,0	2,2	1,4	1,6	1,9	1,1	1,5	2,1	2,0	2,3	1,8	1,9

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

Programma 'Milieu'

Tabel B.2 - Scores programma 'Milieu' uit de begroting en jaarverslag 2007 van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad

		Maximaal	Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
1.1	Samenhang *)	3,0	2,7	2,0	1,7	1,3	2,2	2,7	2,4	2,4	1,8	2,1	2,5
1.2	Specifiek	3,0	2,4	2,3	2,0	1,7	2,0	1,3	2,1	2,2	1,8	2,0	2,1
1.3	Streefwaarden	3,0	2,3	2,0	1,7	1,3	2,7	1,3	0,4	2,0	1,0	1,6	1,2
1.4	Referentiegegevens	3,0	1,3	0,3	1,0	1,0	0,7	1,3	0,4	1,0	1,2	0,9	1,0
Gemiddelde score vraag 1		3,0	2,3	1,7	1,6	1,3	2,0	1,9	1,5	2,0	1,5	1,8	1,9
2.1	Resultaten	3,0	2,2	1,3	2,0	1,7	2,0	1,3	2,6	2,2	1,2	1,8	2,4
2.2	Activiteiten	3,0	2,2	1,7	2,0	1,7	0,8	1,3	2,6	2,2	1,5	1,8	2,4
2.3	Toelichting *)	3,0	1,8	2,5	1,0	1,3	2,5	1,3	2,0	2,3	1,0	1,7	2,2
Gemiddelde score vraag 2		3,0	2,0	2,0	1,5	1,5	2,0	1,3	2,4	2,3	1,2	1,8	2,3
3.1	Kwantitatieve gegevens	3,0	2,0	2,3	1,3	2,3	1,8	1,0	2,6	2,0	2,2	1,9	1,5
3.2	Verifieerbaar	3,0	2,3	3,0	2,5	2,0	1,7	2,0	2,6	1,8	2,4	2,3	-
3.3	Toelichting	3,0	2,0	1,3	2,5	2,0	1,7	1,0	1,8	1,3	2,0	1,7	2,0
Gemiddelde score vraag 3		3,0	2,1	2,2	2,1	2,1	1,7	1,3	2,3	1,7	2,2	2,0	1,8
Gemiddeld score vraag 1, 2 en 3		3,0	2,1	2,0	1,7	1,6	1,9	1,5	2,1	2,0	1,6	1,9	2,0

*) dit toetsingsaspect is bij de berekening van het gemiddelde dubbel meegeteld.

De scores bij de programma's 'Veiligheid' en 'Milieu' leiden bij de afzonderlijke vragen en voor de programma's als geheel tot de volgende oordelen.

Tabel B.3 - Oordelen programma 'Veiligheid' uit de begroting en jaarverslag 2007 van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad

	Maximaal	Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
Oordeel vraag 1 betreffende de begroting	G	G	M	M	M	O	M	V	V	V	M	V
Oordeel vraag 2 betreffende het jaarverslag	G	M	M	M	M	O	M	V	V	V	M	V
Oordeel vraag 3 betreffende de kwantitatieve gegevens	G	G	M	M	V	M	M	V	V	G	V	M
Eindoordeel betreffende het programma 'Veiligheid'	G	V	M	M	V	O	M	V	V	V	M	V

Tabel B.4 - Oordelen programma 'Milieu' uit de begroting en jaarverslag 2007 van de stadsdelen en de gemeente Zaanstad

	Maximaal	Bos en Lommer	Centrum	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	ZuiderAmstel	Gemiddelde stadsdelen	Zaanstad
Oordeel vraag 1 betreffende de begroting	G	V	M	M	M	V	V	M	V	M	M	V
Oordeel vraag 2 betreffende het jaarverslag	G	V	V	M	M	V	M	G	V	O	M	V
Oordeel vraag 3 betreffende de kwantitatieve gegevens	G	V	V	V	V	M	M	V	M	V	V	M
Eindoordeel betreffende het programma 'Milieu'	G	V	V	M	M	V	M	V	V	M	V	V

Legenda

O: een score van 1,2 of minder leidt tot het oordeel onvoldoende (O)

M: een score van 1,3 tot 1,8 leidt tot het oordeel matig (M)

V: een score van 1,9 tot 2,4 leidt tot het oordeel van voldoende (V)

G: een score van 2,4 of meer leidt tot het oordeel van goed (G)

Bijlage 4 Achtergrond beoordelingskader BBV

De rekenkamer baseert haar beoordeling van de programma's primair op het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Het BBV schrijft voor welke vorm het jaarplan van een gemeente moet hebben.

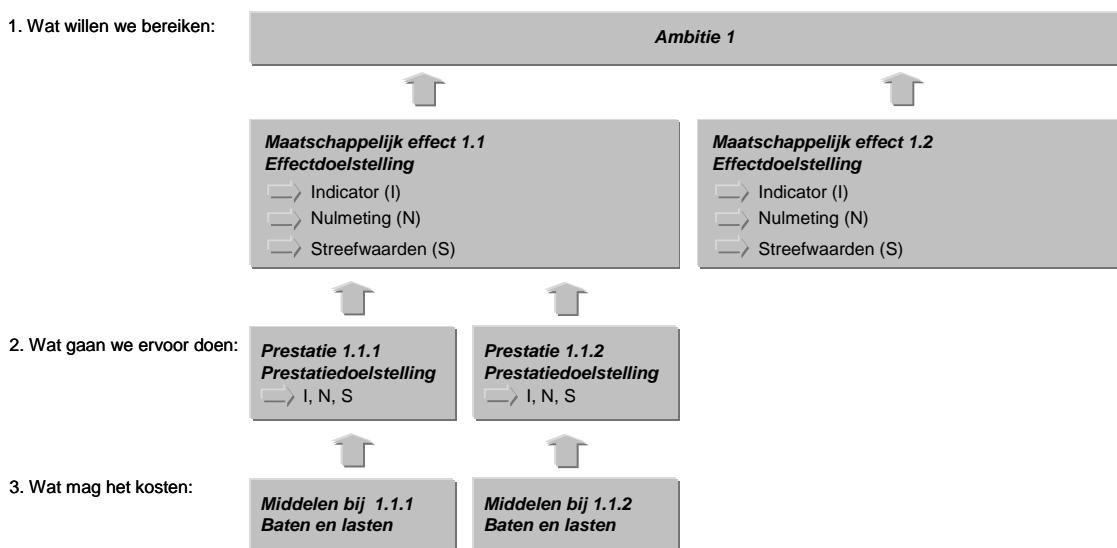
Meetbaar beleid: hoe?

Volgens het BBV moet het jaarplan per programma antwoord geven op de zogenaamde drie W-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat mag het kosten?

De 3 W-vragen vormen een zogenaamde doelenboom waarbij het te bereiken maatschappelijk effect uiteindelijk wordt uitgewerkt in concrete activiteiten en de middelen die daarvoor nodig zijn. Figuur B.1 toont ter verheldering de relaties tussen de drie W-vragen en laat zien hoe de doelenboom wordt gevormd.

Figuur B.1- Relaties tussen de drie W-vragen: doelenboom

We bespreken de drie W-vragen aan de hand van een voorbeeld. In dit fictieve voorbeeld is de bestuurlijke ambitie het garanderen van de bereikbaarheid van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt beantwoord door aan te geven welke maatschappelijke effecten in de samenleving worden beoogd. Veelal worden deze in de vorm van ‘ambities’ geformuleerd. Om het kaderstellen vooraf en het verantwoorden en controleren tussentijds en achteraf mogelijk te maken, dienen maatschappelijke effecten als doelstellingen te worden geformuleerd. De formulering moet SMART zijn: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Om een effectdoelstelling SMART te maken moet de doelstelling effectindicatoren, nulwaarden en streefwaarden bevatten.

We werken de volgende ambitie uit in een SMART geformuleerde effectdoelstelling ‘garanderen bereikbaarheid’:

- Effectdoelstelling 1.1: een verbeterde autobereikbaarheid in kerngebieden.
- Indicator bij effectdoelstelling 1.1: gemiddelde snelheid hoofdwegennet met:

nulwaarde 2006:	30 km/u
streefwaarde 2007:	32 km/u
streefwaarde 2010:	35 km/u

Wat gaan we daarvoor doen?

Om de gewenste maatschappelijke effecten te bereiken moet de gemeente zich inspannen. Zij moet prestaties leveren. Ook deze prestaties zijn meetbaar te maken in prestatiedoelstellingen met een indicator, nulwaarde en streefwaarden. Op basis van de effectdoelstelling kan bijvoorbeeld de volgende prestatiedoelstelling 1.1.1 worden geformuleerd: ‘aanleg van ondergrondse parkeergarages.’

Indicator bij prestatiedoelstelling 1.1.1: aantal parkeerplaatsen in openbare parkeergarages met:

nulwaarde (2006):	2.500
streefwaarde 2007:	2.600
streefwaarde 2010:	3.000

Wat mag het kosten?

De laatste vraag gaat over de baten en lasten om de betreffende prestaties te leveren. Gebruikelijk is deze te begroten voor ieder jaar van de bestuursperiode.

Verantwoording over de realisatie

Het jaarverslag dient volgens het BBV per programma inzicht te bieden in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd, de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijk effecten te bereiken en de gerealiseerde baten en lasten.

Dit is vertaald in de zogenaamde drie H-vragen:

1. Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?
2. Hebben we gedaan wat we zouden gaan doen?
3. Heeft het gekost wat het zou gaan kosten?

Rekenkamer Amsterdam Centrum

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Rekenkamer Zaanstad

Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
info@rekenkamer.amsterdam.nl
www.rekenkamer.amsterdam.nl